

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до вивчення дисципліни
**«Організація проходження служби в правоохоронних
органах»**
для студентів спеціальності
К9 – Правоохоронна діяльність
денної форми навчання

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Організація проходження служби в правоохоронних органах» для студентів спеціальності К9 – «Правоохоронна діяльність» денної форми навчання / Укл. М.Л. Смолярова. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2026. 86 с.

Укладачі: М.Л. Смолярова, доцент, к.ю.н.

Рецензент: Р.М. Максакова, професор, д.ю.н.

Затверджено
на засіданні кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
НУ «Запорізька політехніка»
протокол № 9 від 03 квітня 2026 р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Основи правового регулювання службово-трудових відносин у правоохоронних органах.....	10
1.1 Тема: Трудове право України як основа правового регулювання службово-трудових відносин у правоохоронних органах.....	10
1.2 Тема: Джерела правового регулювання службово-трудових відносин у правоохоронних органах.....	15
1.3 Тема: Суб'єкти трудових і службових правовідносин у правоохоронній діяльності.....	21
1.4 Тема: Правові гарантії зайнятості та працевлаштування осіб, звільнених із правоохоронних органів.....	26
2. Особливості правового регулювання службово-трудових відносин працівників правоохоронних органів...	33
2.1 Тема: Укладення, зміна та розірвання трудового договору з працівниками правоохоронних органів.....	33
2.2 Тема: Робочий час.....	38
2.3 Тема: Час відпочинку.....	43
2.4 Тема: Оплата праці.....	48
2.5 Тема: Дисципліна праці	53
2.6 Тема: Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.....	59
2.7 Тема: Охорона праці.....	64
2.8 Тема: Правові засоби вирішення службово-трудових спорів.....	70
Перелік джерел посилання.....	77

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки розраховані на вивчення освітнього компонента «Організація проходження служби в правоохоронних органах» як дисципліни підготовки фахівців за спеціальністю 262 – «Правоохоронна діяльність» у закладах вищої освіти. Завдання дисципліни визначаються вимогами до професійної підготовки студентів згідно зі спеціальністю та місцем дисципліни у навчальному плані, що передбачає, крім лекцій, проведення практичних занять, а також складання екзамену.

Ці методичні вказівки підготовлено з метою надання, у першу чергу, допомоги здобувачам вищої освіти, які навчаються за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», у вивченні освітнього компонента «Організація проходження служби в правоохоронних органах». Навчальне видання відповідає програмі курсу «Організація проходження служби в правоохоронних органах». Разом з тим, зміст методичних вказівок виходить за традиційні межі. Враховуючи те, що законодавство про працю України багато в чому не відповідає сучасному стану розвитку службово-трудових відносин працівників правоохоронних органів, автор намагався розширити зміст методичних вказівок шляхом аналізу не тільки діючого законодавства про працю України, а й спеціального законодавства, яке регламентує службово-трудові відносини працівників правоохоронних органів. Окреслено багато дискусійних питань, що вимагають вирішення. Ці узагальнення зроблені із залученням наукових джерел про правове регулювання праці не тільки України, а й країн далекого і близького зарубіжжя. Список джерел до дисципліни складено досить широко, що допоможе студенту провести науковий пошук з питань, які його цікавлять.

Методичні вказівки складаються з двох розділів, що містять 12 тем. До кожної теми подано плани практичних занять, задачі та завдання та перелік основних нормативних актів, список літератури. Питання плану практичних занять є зразковими, орієнтовними. Залежно від кількості годин викладач, що веде практичні заняття, визначає коло основних питань, які студенти мають підготувати.

Обсяг питань, що вивчаються, досить великий. Законодавство про працю України нараховує значну кількість нормативних актів.

Природно, що повного знання від студентів вимагати важко, та в цьому і немає потреби. Головне, щоб студент у них орієнтувався, знав найбільш важливі вузлові норми, розумів їхній зміст та зв'язок з іншими нормами, умів їх знайти та застосувати у конкретній життєвій ситуації. Однак слід врахувати, що саме по собі читання нормативного акта – заняття малоефективне, якщо не поєднувати його з вивченням наукових джерел.

Таким чином, готуючись до практичних занять, треба: уважно ознайомитися з планом заняття і списком нормативних актів, що рекомендуються, та літературних джерел; вивчити відповідні питання в конспекті і підручнику; опрацювати нормативні акти з даної теми; законспектувати одну або дві наукові праці з рекомендованого списку літератури; використовуючи вивчений матеріал, вирішити тести та задачі, вказані викладачем.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до максимально повного і чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. При цьому важливо показати діалектику їхнього розвитку, розкрити відмінності в трактуванні розглядуваних положень, провести порівняльний аналіз питань, що висвічуються у відповідних розділах різних підручників і в спеціальній літературі.

Аналізуючи зміст правових норм, студенти мають в обов'язковому порядку давати точні і конкретні посилання на відповідні нормативно-правові акти: вказувати, коли і ким вони прийняті, відповідні статті (пункти, підпункти і т. ін.). При цьому студенти повинні звертатися безпосередньо до нормативних актів, а не викладати їх зміст за навчальною, довідковою або популярною літературою.

Конспектування літератури не повинне носити характер механічного переписування. Літературне джерело треба обов'язково заздалегідь прочитати, не конспектуючи. Потім потрібно «пробігти» очима текст і занотувати цікаві фрагменти у вигляді цитат або своїми словами, посилаючись кожного разу на сторінку. Важливо, щоб законспектований матеріал, незалежно від його обсягу, був достатній за смисловим змістом і логічно завершений.

Вирішуючи практичні завдання (казуси), потрібно давати відповіді на поставлені питання повні і обґрунтовані як нормативно, так і логічно. Потрібно уважно розібрати всі елементи задачі. Логічному і нормативному обґрунтуванню повинен відповідати

кожний висновок, зроблений при відповіді на те або інше питання, і кінцевий, і проміжний. Не можна робити висновків, які лише фіксують порушення закону. Треба обов'язково показати наслідки такого порушення і способи відновлення порушених прав.

Для розв'язання ситуаційних задач необхідно застосовувати норми Конституції України, правила міжнародних договорів або міжнародних угод, судову практику, яка публікується у правничих журналах. Бажано проаналізувати тексти Конвенцій МОП, документи Ради Європи та інші міжнародні документи, і обов'язково враховувати зміни в законодавстві України.

Для підготовки реферату студенти самостійно обирають тему реферату. При цьому, як правило, у межах групи теми не повинні повторюватися.

Зауважимо, що вибір теми – це відповідальна справа, і до неї потрібно ставитись досить серйозно. Обрана тема повинна викликати у студента певний інтерес, він мусить добре засвоїти тему в процесі вивчення дисципліни «Організація проходження служби в правоохоронних органах», щоб, працюючи над нею, повною мірою виявити свої знання і здібності. У випадку, коли студент вагається і є деякі сумніви у виборі теми, він може звернутися за допомогою до свого викладача, який читає лекційний курс.

Обравши тему реферату, студент визначає коло питань, що становлять його зміст. При цьому слід уважно ознайомитись з відповідним розділом програми дисципліни, переглянути свої записи лекцій та конспект до практичних занять, а також монографії та наукові статті, присвячені цій темі. Все це допоможе студентові скласти загальне уявлення про зміст роботи та підготує його до вивчення відповідної літератури. Після цього студент самостійно складає попередній план роботи. Він повинен відбивати вузлові питання теми, бути чітким та логічно послідовним. З метою полегшення написання роботи план може бути розгорнутий в тези з викладенням основного змісту питань і головних висновків, що витікають з роботи.

До плану, як правило, включають, крім вступу і висновків, не більше 3–5 найважливіших питань теми.

Текст повинен відбивати надану у рефераті інформацію у такій послідовності: об'єкт дослідження; мета роботи; методи дослідження; результати та їх новизна; взаємозв'язок з іншими роботами;

рекомендації щодо використання результатів роботи; правова ефективність; значимість роботи та висновки.

Виклад кожного розділу роботи слід розпочинати з суті справи, з постановки питання, з'ясування суті юридичного явища чи процесу, що аналізується. Потім переходити до характеристики властивих цьому процесу рис і особливостей, показати всі різноманітні форми їх прояву, відобразити його становлення і розвиток.

Висновки вміщують безпосередньо після викладення основної частини роботи, починаючи з нової сторінки. У висновках наводять оцінку одержаних результатів роботи або її окремого стану з урахуванням світових тенденцій вирішення поставленого завдання.

Перелік джерел, на які є посилання в основній частині реферату, наводять у кінці тексту з нової сторінки. Бібліографічні описи в списку використаних джерел подаються у порядку, за яким вони вперше згадуються в тексті.

Методичні вказівки побудовано відповідно до навчальної програми з дисципліни «Організація проходження служби в правоохоронних органах» для отримання студентами відповідного ступеня вищої освіти – бакалавра.

У методичних вказівках використовуються такі скорочення:

КЗпП України – Кодекс законів про працю України;

КТС – Комісія з трудових спорів;

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я;

КК – Кримінальний кодекс України;

ЦК – Цивільний кодекс України;

ЦПК – Цивільний процесуальний кодекс України.

Якщо в методичних вказівках після посилання на статті кодексу не вказується держава, в якій діє кодекс, наприклад, ст. 21 КЗпП України, ст. 13 ЦПК України, то мають на увазі статті кодексів України.

Оцінювання знань студентів відбувається на підставі наступних критеріїв:

а. правильність відповідей (правильне, достатньо глибоке викладення теоретичних понять дисципліни, законів України, інших правових актів);

б. рівень усвідомлення матеріалу дисципліни і самостійність суджень;

в. новизна навчальної інформації, рівень використання наукових (теоретичних знань) і правових норм;

г. знання і розуміння взаємозв'язку досліджуваних правовідносин в результаті реалізації правових норм;

д. вміння користуватися засвоєними теоретичними положеннями для правильного тлумачення та застосування правових норм, знань у конкретних ситуаціях.

Для студентів денної форми навчання кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю по першому змістовному модулю враховуються наступні види робіт та відповідні критерії:

- повнота відповіді та активність роботи студента на практичному занятті оцінюється до 9 балів (4 практичних заняття по 9 балів = 36 балів);

- правильність виконання, оформлення та повнота відповіді при захисті індивідуального домашнього завдання студента оцінюється до 40 балів;

- тестування – до 24 балів.

Під час контролю по другому змістовному модулю враховуються наступні види робіт та відповідні критерії:

- повнота відповіді та активність роботи студента на практичному занятті оцінюється до 9 балів (4 практичних заняття по 9 балів = 36 балів);

- правильність виконання, оформлення та повнота відповіді при захисті індивідуального домашнього завдання студента оцінюється до 40 балів;

- тестування – до 24 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Якщо студент додатково складає екзамен, то оцінювання на екзамені враховує наступні критерії:

- студент отримує два питання, які потребують змістовної відповіді, кожне з них оцінюється від 0 до 50 балів;

- 50–40 балів отримують студенти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення.

– 39–29 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

– 28–18 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

– 17–0 балів отримують студенти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

В цьому випадку підсумкова оцінка визначається як середня в цілому двох змістовних модулів та екзамену.

1 ОСНОВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБОВО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

1.1 Тема: Трудове право України як основа правового регулювання службово-трудових відносин у правоохоронних органах

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ предмет, метод і систему трудового права;
- ☐ законодавчі акти загального характеру та їх значення для регулювання трудових відносин;
- ☐ законодавчі акти спеціального характеру у регулюванні трудових відносин;
- ☐ особливості застосування трудового законодавства до окремих категорій працівників.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

План практичних занять

1. Поняття праці і види трудових відносин у суспільній організації праці з урахуванням специфіки правоохоронної діяльності.

2. Суспільні відносини, що складають предмет регулювання трудового права України, та особливості їх прояву у правоохоронних органах.

3. Метод трудового права та його особливості у регулюванні трудових і службових відносин (поєднання імперативного та диспозитивного регулювання)..

4. Система трудового права України та її значення для правового забезпечення проходження служби в правоохоронних органах.

5. Функції трудового права України та сучасні тенденції його розвитку в умовах реформування правоохоронної системи і євроінтеграції.

6. Відмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного, адміністративного, соціального забезпечення) у контексті регулювання проходження служби.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Особа проходить службу в правоохоронному органі. Її діяльність регулюється як нормами трудового законодавства, так і спеціальним законом про службу.

Чому ці відносини є комплексними?

Як співвідносяться трудове і службове право?

Які норми застосовуються у разі колізії?

Задача 2

Громадянин був прийнятий до підрозділу правоохоронного органу на посаду інспектора. З ним укладено трудовий договір, визначено посадові обов'язки, встановлено графік служби та підпорядкованість керівництву.

Чи є ці відносини трудовими?

Які ознаки дозволяють відмежувати їх від цивільно-правових відносин?

Чому їх називають службово-трудовами?

Задача 3

Працівник звернувся до суду з вимогою визнати неправомірним переведення його на іншу посаду в межах того ж органу без його згоди. Роботодавець посиляється на службову необхідність.

Чи входить дане питання до предмета трудового права?

Які відносини виникли між сторонами?

Які принципи трудового права можуть бути порушені?

Задача 4

Керівник правоохоронного органу видав наказ про обов'язкове чергування у вихідні дні без компенсації та без згоди працівників.

Які елементи методу трудового права проявляються у цій ситуації?

Чи є таке рішення правомірним?

Які гарантії порушено?

Задача 5

Працівник оскаржує дії роботодавця, посилаючись одночасно на норми Кодексу законів про працю, Закону «Про Національну поліцію» та Закону «Про державну службу».

Як співвідносяться загальні та спеціальні норми трудового права?

Яке місце займають спеціальні закони у системі трудового права?

Який нормативний акт має пріоритет?

Задача 6

Працівник правоохоронного органу отримав відмову у наданні додаткової відпустки, передбаченої законом, через «виробничу необхідність».

Які функції трудового права порушені в даному випадку?

Яке значення має соціальна функція трудового права?

Як забезпечується захисна функція трудового права?

Задача 7

Працівник підписав договір із приватною охоронною фірмою на виконання аналогічних функцій, які він виконує у правоохоронному органі.

Чим відрізняються трудові та цивільно-правові відносини?

Які ознаки вказують на трудові відносини?

Як визначити правову природу договору?

Тестові завдання

Тест 1. Визначення поняття трудового права включає:

А – Систему правових норм.

Б – Регулювання сукупності відносин суспільної організації праці на підприємстві.

В – Поєднання суспільних, колективних і особистих інтересів працівників.

Г – Визначення суб'єктів та їх компетенції.

Тест 2. Службово-трудова відносина у правоохоронних органах – це:

- А – Виключно цивільні правовідносини.
- Б – Відносини, що не регулюються правом.
- В – Трудові відносини зі спеціальними особливостями проходження служби.
- Г – Кримінально-правові відносини.

Тест 3. Характерні риси трудових відносин:

- А – Включення працівника в колектив.
- Б – Виконання конкретної трудової функції.
- В – Додержання трудового режиму.
- Г – Визначення прав і обов'язків працівників.
- Д – Розгляд трудових спорів.

Тест 4. Колективні правовідносини як елемент предмета трудового права включають правовідносини щодо:

- А – Організації праці.
- Б – Управління працею.
- В – Забезпечення умов праці.
- Г – Регулювання накладення штрафів

Тест 5. До інших правовідносин, що входять до предмета трудового права належать правовідносини:

- А – з підготовки до праці та підвищення кваліфікації.
- Б – з працевлаштування і розгляду трудових спорів.
- В – з контролю за додержанням законодавства про працю.
- Г – з несудового порядку розгляду спорів.
- Д – з оплати праці та гарантійні виплати.

Тест 6. Метод трудового права включає:

- А – Договірний порядок виникнення трудових відносин.
- Б – Поєднання рівності з підлеглистю.
- В – Поєднання централізованого і локального регулювання праці.

Г – Нормативне і договірне регулювання умов праці.

Д – Несудовий порядок застосування санкцій і охорони праці.

Тест 7. Спеціальні норми трудового права у правоохоронних органах містяться у::

А – Цивільному кодексі.

Б – Кримінальному кодексі.

В – Спеціальних законах про службу.

Г – Податковому кодексі.

Тест 8. До функцій трудового права належать:

А – Тільки виробнича (економічна) і виховна (ідеологічна).

Б – Тільки захисна(процесуальна) і заохочувальна.

В – Виробнича, виховна, захисна.

Тест 9. Визначають два основних методи правового регулювання суспільних трудових відносин:

А – Імперативний – метод державного регулювання (ґрунтується на зобов'язальному та дозвольному принципах).

Б – Диспозитивний – метод локального регулювання (колективно-договірний метод), заснований на рекомендаційному принципі регулювання трудових відносин.

В – Порівняльний (у відношенні до трудового права зарубіжних країн).

Тест 10. Структурними елементами системи права є:

А – Норма права.

Б – Інститут права.

В – Галузь права.

Г – Підгалузь права.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Які суспільні відносини складають предмет трудового права?
2. Які особливості предмета трудового права у сфері правоохоронної діяльності?
3. У чому полягає значення трудового права для регулювання службово-трудова відносин у правоохоронних органах?
4. Що таке метод трудового права та які його особливості?
5. Назвіть функції трудового права та розкрийте їх зміст?
6. У чому полягає відмінність трудового та адміністративного права у сфері проходження служби?
7. Що розуміють під системою трудового права?
8. Чому службові відносини у правоохоронних органах мають комплексний характер?

2. Написання рефератів за темою:

1. Трудове право як одна з галузей права України.
2. Трудові та службово-трудові відносини: спільне та відмінне.
3. Особливості правового регулювання праці в правоохоронних органах.
4. Співвідношення трудового права з цивільним, адміністративним і правом соціального забезпечення.
5. Історія розвитку трудового законодавства.

1.2 Тема: Джерела правового регулювання службово-трудова відносин у правоохоронних органах

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття та систему джерел трудового права України;
- ☐ види та форми вираження джерел трудового права України;
- ☐ особливості джерел трудового права України;
- ☐ критерії диференціації правового регулювання праці.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

План практичних занять

1. Поняття джерел трудового права України, їх класифікація і види у контексті регулювання службово-трудових відносин у правоохоронних органах

2. Конституція України як основне джерело трудового права та гарантії реалізації права на працю у правоохоронній сфері.

3. Кодекс законів про працю України: загальна характеристика та місце у системі джерел трудового права.

4. Єдність і диференціація правового регулювання праці як принцип формування джерельної бази трудового права, з урахуванням специфіки правоохоронної служби.

5. Підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють проходження служби та трудові відносини в правоохоронних органах.

6. Акти соціального партнерства (колективні договори, угоди) та їх роль у регулюванні соціально-трудовах гарантій працівників правоохоронних органів.

7. Локальні нормативно-правові акти роботодавця у правоохоронних органах (правила внутрішнього службового розпорядку, посадові інструкції, накази керівника).

8. Судова практика та керівні роз'яснення Верховного Суду як джерела забезпечення однакового застосування норм трудового законодавства.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Працівник правоохоронного органу звернувся до суду, оскільки йому було відмовлено у прийнятті на службу через його вік, хоча він вважає, що має достатню кваліфікацію.

Які конституційні норми регулюють право на працю?

Чи може Конституція України застосовуватися як норма прямої дії?

Яке значення Конституції як джерела трудового права?

Задача 2

Працівник правоохоронного органу оскаржує звільнення, посилаючись на норми КЗпП України, тоді як роботодавець обґрунтовує рішення Законом України «Про Національну поліцію».

Який нормативний акт має пріоритет?

Як вирішується колізія між загальним і спеціальним законом?

Чи застосовуються норми КЗпП до службових відносин у правоохоронних органах?

Задача 3

Керівник правоохоронного органу видав наказ, яким скоротив тривалість щорічної відпустки працівників.

Чи має право керівник змінювати гарантії, встановлені законом?

Яке місце займають підзаконні акти в системі джерел трудового права?

Чи є такий наказ законним?

Задача 4

Внутрішній наказ керівника встановив додаткові підстави для дисциплінарного стягнення, не передбачені законом.

Чи може локальний акт встановлювати нові види відповідальності?

Яка ієрархія джерел трудового права?

Яке рішення має бути прийняте у разі конфлікту норм?

Задача 5

Працівник оскаржує дисциплінарне стягнення, посилаючись одночасно на Конституцію України, КЗпП, наказ МВС та положення колективного договору.

Яка система джерел права застосовується у цьому випадку?

Як визначити пріоритетність норм?

Які джерела мають найвищу юридичну силу?

Тестові завдання

Тест 1. Джерела трудового права:

А – Акти компетентних державних органів.

- Б – Встановлення і санкціонування норм права.
- В – Визначають сферу дії норм для різних галузей права.

Тест 2. За органами правотворчості джерела права можуть видаватися:

- А – Вищими органами влади й управління.
- Б – Центральними органами управління.
- В – Місцевими органами народовладдя.
- Г – Власниками (керівниками) підприємств.
- Д – Тільки трудовими колективами спільно з профкомами.

Тест 3. За сферою вираження джерела трудового права поділяються на такі:

- А – Закони, укази, постанови.
- Б – Накази, розпорядження, інструкції.
- В – Правила, положення, рішення.
- Г – Порядки, списки, переліки.

Тест 4. За юридичною силою джерела трудового права поділяються на такі:

- А – Закони вищих органів державної влади.
- Б – Підзаконні нормативні акти.
- В – Правила та відомчі накази.

Тест 5. За сферою дії джерела трудового права поділяються на такі:

- А – Загальнодержавні і республіканські (Автономної Республіки Крим).
- Б – Галузеві (відомчі), локальні та спеціальні.
- В – Відомчі, місцеві та міжрегіональні.
- Г – Індивідуальні.

Тест 6. Характерні особливості джерел трудового права:

А – Наявність нормативних актів, які мають так званий конститутивний характер.

Б – У нормотворчій діяльності держави.

В – Наявність численних локальних норм права.

Г – Значне місце займають джерела, що приймаються Міністерством соціальної політики.

Д – Наявність спеціальних нормативних актів.

Тест 7. За сферою їх чинності джерела трудового права поділяються на такі:

А – Конституційні.

Б – Кодифіковані.

В – Загальнодержавні.

Г – Міжгалузеві та галузеві.

Д – Місцеві й локальні.

Тест 8. Основні джерела трудового права:

А – Конституція України і закони України.

Б – Укази, постанови, розпорядження.

В – Окремі акти професійних спілок.

Г – Рішення профкомів і комісій з трудових спорів.

Р – Правила та інструкції.

Тест 9. Єдність джерел трудового права проявляється:

А – В загальних нормах.

Б – Загальні норми обов'язкові для всіх роботодавців.

В – Можуть бути змінені тільки в сторону покращення положення працівників в порівнянні з діючим законодавством.

Г – В спеціальних нормах.

Д – спеціальні норми конкретизують загальні, доповнюючи їх, а в деяких випадках встановлюють винятки з загальних норм.

Тест 10. Диференціація джерел трудового права зумовлена:

А – Об'єктивними умовами.

- Б – Суб'єктивним положенням працівників.
 В – Територіальним розміщенням підприємств.
 Г – Волевиявленням працівників.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Дайте визначення поняття «джерела трудового права».
2. Що таке «система джерел трудового права» та які її ознаки?
3. За якими підставами класифікуються джерела трудового права?
4. Які конституційні гарантії права на працю застосовуються у правоохоронній діяльності?
5. Чи є міжнародні правові акти джерелами трудового права України?
6. Що являє собою Міжнародна організація праці, які її цілі та завдання?
7. Яку структуру має Міжнародна організація праці? Який порядок створення та повноваження її органів?
8. Яке місце в системі джерел трудового права займають закони України?
9. Яке значення мають підзаконні нормативно-правові акти у сфері проходження служби в правоохоронних органах?
10. Які органи уповноважені видавати підзаконні акти у сфері регулювання праці працівників правоохоронних органів?
11. Яку роль відіграє колективний договір у правоохоронних органах?
12. Яке значення має судова практика у регулюванні трудових і службових відносин?
13. В чому полягає єдність правового регулювання праці?
14. В чому полягає диференціація правового регулювання праці та за якими підставами вона проводиться?

2. Написання рефератів за темою:

1. Сучасна система джерел, їх особливості.

2. Роль наказів МВС та інших відомчих актів у регулюванні службових відносин.

3. Співвідношення загального та спеціального законодавства у сфері проходження служби.

1.3 Тема: Суб'єкти трудових і службових правовідносин у правоохоронній діяльності

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття суб'єктів трудового права;
- ☐ класифікацію суб'єктів трудового права;
- ☐ правовий статус суб'єктів трудового права;
- ☐ трудова правосуб'єктність;
- ☐ основні (статутні) трудові права та обов'язки суб'єктів

трудового права.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права, особливості у правоохоронній сфері.

2. Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права. Особливості статусу працівників правоохоронних органів.

3. Роботодавці як суб'єкти трудового права. Специфіка роботодавця у правоохоронних органах

4. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.

5. Профспілкові органи та інші уповноважені на представництво трудовим колективом органи як суб'єкти трудового права.

6. Державні органи, які виступають суб'єктами трудового права.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1.

Працівник правоохоронного органу подав позов, вважаючи, що він є одночасно суб'єктом трудового та адміністративного права, оскільки виконує владні повноваження.

Хто є суб'єктами трудового права?

Чи змінюється правовий статус працівника через виконання владних функцій?

Як класифікуються суб'єкти трудового права?

Задача 2.

Громадянин звернувся до правоохоронного органу з проханням прийняти його на службу, але йому відмовили через відсутність досвіду, хоча всі інші вимоги він виконав.

Коли особа набуває трудової правосуб'єктності?

Чи є відмова правомірною?

Які особливості працівника як суб'єкта у правоохоронній сфері?

Задача 3.

Керівник підрозділу видав наказ про зміну графіка роботи без погодження з вищим органом управління, посилаючись на свої повноваження роботодавця.

Хто є роботодавцем у правоохоронному органі?

Чи має керівник такі повноваження?

Які межі компетенції роботодавця?

Задача 4.

Працівники підрозділу вимагали участі у вирішенні питання про зміну умов преміювання, але керівник відмовив, заявивши, що це виключно його компетенція.

Чи є трудовий колектив суб'єктом трудового права?

Які його повноваження?

Чи мав керівник право ігнорувати позицію колективу?

Задача 5.

Профспілка працівників правоохоронного органу вимагала скасувати дисциплінарне стягнення, накладене на працівника без її участі.

Які права має профспілка у трудових правовідносинах?

Чи обов'язкова її участь у таких процедурах?

Яка роль профспілок у захисті працівників?

Тестові завдання

Тест 1. Види суб'єктів трудового права:

А – Працівники (робітники та службовці).

Б – Власник підприємства або уповноважений ним орган.

В – Трудові колективи.

Г – Громадські організації (профспілки та ін.).

Д – Адміністрація.

Тест 2. Роботодавцем у правоохоронному органі є:

А – Тільки працівник.

Б – Фізична особа.

В – Орган або уповноважена посадова особа.

Г – Суд.

Тест 3. Значення поняття і класифікації суб'єктів трудового права полягає в тому, що вони сприяють:

А – Усвідомленню зв'язку загальних положень із галузевими.

Б – Розмежуванню трудових прав і обов'язків суб'єктів трудового права.

В – Застосуванні теоретичних положень у практичній діяльності.

Г – Реалізації норм локального характеру.

Тест 4. Фізичні особи можуть бути суб'єктами трудового права лише за умови:

А – Досягнення певного віку.

Б – Наявності відповідної професійної підготовки.

В – Наявності складного юридичного факту.

Г – Підвищення кваліфікації (професії).

Д – Включення до складу бригади.

Тест 5. Імперативність норм щодо трудової правосуб'єктності включає:

А – Неможливість зміни норм навіть за угодою сторін.

Б – Встановлення відповідальності за їх порушення.

В – Припинення трудових відносин з приводу розв'язання спору.

Тест 6. Правовий статус юридичної особи як наймача робочої сили включає:

А – Досягнення повноліття (18 років).

Б – Наявність майна і коштів.

В – Можливість забезпечення працівників роботою.

Г – Досягнення повноліття (21 року).

Д – Досягнення повної трудової правосуб'єктності (16 років).

Тест 7. Риси, що об'єднують фізичних і юридичних осіб як суб'єктів трудового права:

А – Обов'язкове додержання норм трудового права.

Б – Приналежність до державного устрою.

В – Можливість бути наймачем робочої сили.

Г – Дотримання норм КЗпП України.

Д – Збереження обов'язкової квоти працевлаштування.

Тест 8. Повна трудова правосуб'єктність громадянина з досягненням:

А – 14 років.

Б – 18 років.

В – 16 років.

Г – 21 рік.

Тест 9. Закон розрізняє такі види підприємств як суб'єктів трудового права:

- А – Індивідуальні, сімейні, приватні.
- Б – Державні, колективні, спільні.
- В – Малі.
- Г – Об'єднання (асоціації, корпорації, концерни, консорціуми та ін.)
- Д – Підприємства без права юридичної особи та ін.

Тест 10. Види органів як суб'єктів трудового права:

- А – Первинні профспілкові комітети (профкоми).
- Б – Районні комітети профспілок.
- В – Незалежні галузеві профспілки (гірників, металургів та ін.).
- Г – Міські ради профспілок.
- Д – Обласні ради профспілок.
- Е – Федерація профспілок України.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Що таке суб'єкти трудового права та яку роль вони відіграють у регулюванні трудових і службових відносин?
2. Які існують критерії класифікації суб'єктів трудового права?
3. У чому полягає правовий статус працівника як суб'єкта трудових правовідносин?
4. Які особливості трудової правосуб'єктності у сфері правоохоронної діяльності?
5. Хто такий роботодавець як суб'єкт трудового права?
6. Які повноваження має роботодавець у правоохоронних органах?
7. У чому полягає правова природа трудового колективу як суб'єкта трудового права?

8. Які функції виконують профспілкові органи у системі трудових правовідносин?

9. Яку роль відіграють державні органи як суб'єкти трудового права?

10. Як здійснюється взаємодія суб'єктів трудових і службових правовідносин у правоохоронній діяльності?

11. У чому полягає співвідношення трудових і службових правовідносин?

12. Які гарантії прав та законних інтересів суб'єктів трудового права існують у правоохоронній сфері?

2. Написання рефератів за темою:

1. Особливості правового статусу працівників правоохоронних органів.

2. Держава як суб'єкт трудових правовідносин у правоохоронній сфері.

3. Сучасні проблеми визначення суб'єктів трудового права в Україні.

1.4 Тема: Правові гарантії зайнятості та працевлаштування осіб, звільнених із правоохоронних органів

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття зайнятості та її види;
- ☐ державну політику зайнятості;
- ☐ реєстрацію та ведення обліку громадян, які шукають роботу, і безробітні;
- ☐ правовий статус Державної служби зайнятості (Центрального апарату);
- ☐ соціальну підтримку безробітних.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Законодавство про зайнятість населення.
2. Загальні та додаткові державні гарантії у сфері зайнятості населення.
3. Право громадян на працевлаштування.
4. Поняття, форми і організація працевлаштування. Поняття підходящої роботи.
5. Особливості працевлаштування осіб, звільнених із правоохоронних органів.
6. Соціальні гарантії та заходи підтримки для звільнених працівників правоохоронних органів.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1.

Особа, звільнена зі служби в правоохоронному органі за скороченням штату, звернулася до Державної служби зайнятості для реєстрації як безробітного. Їй відмовили, мотивуючи тим, що вона має достатню освіту і може самостійно знайти роботу.

Чи є відмова правомірною?

Які умови визнання особи безробітною?

Які права має звільнена особа у сфері зайнятості?

Задача 2.

Колишньому працівнику правоохоронного органу запропонували роботу охоронця із зарплатою значно нижчою, ніж на попередній посаді. Він відмовився, після чого його зняли з обліку в службі зайнятості.

Що таке підходяща робота?

Чи правомірне зняття з обліку?

Які критерії визначення підходящої роботи?

Задача 3.

Особа, звільнена з поліції, звернулася до центру зайнятості з вимогою надати їй пріоритетне працевлаштування та додаткові гарантії.

Які державні гарантії у сфері зайнятості передбачені законодавством?

Чи існують спеціальні гарантії для звільнених правоохоронців?

Чи має вона право на пріоритетне працевлаштування?

Задача 4.

Безробітному колишньому співробітнику правоохоронного органу двічі запропонували роботу, але він відмовився через «невідповідність його професійному рівню».

Які наслідки повторної відмови від підходящої роботи?

Чи є така причина поважною?

Чи може особа втратити статус безробітного?

Задача 5.

Працівник вважає, що центр зайнятості неправомірно не надає йому інформацію про вакансії у державних органах.

Які функції виконує Державна служба зайнятості?

Чи зобов'язана вона надавати інформацію про всі вакансії?

Які права має безробітний?

Тестові завдання

Тест 1. Державна служба зайнятості займається:

А – Регулюванням зайнятості населення.

Б – Професійною орієнтацією населення.

В – Працевлаштуванням працівників.

Г – Виплачує допомогу по безробіттю.

Тест 2. Державна служба зайнятості (центральный апарат) складається з таких органів:

А – територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції в Автономній Республіці Крим.

Б – територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції в областях, містах Києві та Севастополі.

В – територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції в районах, районах у містах, містах.

Г – центри професійної орієнтації населення.

Е – інші підприємства, установи, організації, утворених службою.

Тест 3. До зайнятого населення належать:

А – особи, які працюють за наймом на умовах трудового договору (контракту).

Б – особи, які забезпечують себе роботою самостійно.

В – особи, які проходять військову чи альтернативну (невійськову) службу.

Г – особи, які на законних підставах працюють за кордоном та які мають доходи від такої зайнятості.

Д – особи, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової перед вищої та вищої освіти та поєднують навчання з роботою.

Е – іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні і зайнятість яких пов'язана із забезпеченням діяльності іноземних посольств і місій.

Тест 4. За додержанням Закону України «Про зайнятість населення» здійснюється контроль:

А – уповноваженим органом з реалізації державної політики з питань державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про зайнятість населення.

Б – центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, в межах їх повноважень.

В – професійними спілками та їх об'єднаннями.

Г – роботодавцями та їх об'єднаннями.

Д – Офісом Генерального прокурора.

Тест 5. До координаційного комітету сприяння зайнятості можуть входити:

А – професійні спілки та їх об'єднання.

Б – роботодавці та їх об'єднання.

В – ради з професійної орієнтації.

Тест 6. До державної служби зайнятості входять:

А – Навчальні заклади професійної підготовки населення.

Б – Інформаційно-обчислювальні центри.

В – Спеціалізовані бюро зайнятості.

Г – Центри трудової реабілітації населення.

Д – Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України.

Тест 7. Державна політика зайнятості населення базується на принципах:

А – пріоритетності забезпечення повної, продуктивної та вільно обраної зайнятості в процесі реалізації активної соціально-економічної політики держави.

Б – відповідальності держави за формування та реалізацію політики у сфері зайнятості населення.

В – забезпечення рівних можливостей населення у реалізації конституційного права на працю.

Г – сприяння ефективному використанню трудового потенціалу та забезпечення соціального захисту населення від безробіття.

Д – взаємодопомоги, соціальних виплат і пенсій.

Тест 8. Допомога по безробіттю виплачується залежно від тривалості безробіття у відсотках до визначеного розміру:

А – перші 90 календарних днів - 100 відсотків до їх середньої заробітної плати (доходу).

Б – протягом наступних 90 календарних днів - 80 відсотків до їх середньої заробітної плати (доходу).

В – у подальшому - 70 відсотків до їх середньої заробітної плати (доходу).

Г – не нижче середнього місячного заробітку.

Тест 9. Особи, звільнені з правоохоронних органів, мають право на:

А – автоматичне працевлаштування.

Б – загальні гарантії зайнятості.

В – звільнення від пошуку роботи.

Г – довічне утримання державою.

Тест 10. Право громадян на зайнятість включає права:

А – на працевлаштування та професійну орієнтацію.

Б – на перепідготовку і професійну діяльність за кордоном.

В – на соціальний захист і оскарження дій працівників служби зайнятості

Г – на вибір місця роботи та консультації.

Д – на безплатне сприяння служби зайнятості в працевлаштуванні.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Яке значення має законодавство України про зайнятість населення для осіб, звільнених із правоохоронних органів?

2. Що таке зайнятість населення та які її основні форми?

3. Які загальні та додаткові державні гарантії у сфері зайнятості передбачені законодавством України?

4. У чому полягає право громадян на працю та працевлаштування?

5. Що таке працевлаштування та які його основні форми в Україні?

6. Як визначається поняття «підходяща робота» у законодавстві про зайнятість?

7. Які функції виконує Державна служба зайнятості України?

8. Які права та обов'язки має Державна служба зайнятості у сфері працевлаштування?

9. Хто визнається безробітним відповідно до чинного законодавства України?

10. Який правовий статус безробітного та які гарантії йому надаються?

11. Які особливості працевлаштування осіб, звільнених із правоохоронних органів?

12. Які соціальні гарантії та заходи підтримки передбачені для звільнених працівників правоохоронних органів?

2. Написання рефератів за темою:

1. Правовий статус осіб, звільнених із правоохоронних органів.

2. Особливості працевлаштування осіб, звільнених зі служби в поліції.

3. Соціальний захист осіб, звільнених із правоохоронних органів.

2 ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБОВО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

2.1 Тема: Укладення, зміна та розірвання трудового договору з працівниками правоохоронних органів

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ підстави виникнення трудових відносин;
- ☐ поняття, зміст та форми трудового договору;
- ☐ види трудового договору та особливості окремих видів трудових договорів;
- ☐ порядок укладення трудового договору.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

План практичних занять

1. Поняття і значення трудового договору. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, пов'язаних з працею (підряду, доручення, авторського і та ін.).

2. Зміст і форма трудового договору.

3. Юридичні гарантії при прийомі на роботу.

4. Види трудових договорів. Особливості окремих видів трудових договорів.

5. Контракт як особлива форма трудового договору.

6. Порядок укладення, зміни та розірвання трудового договору з працівниками правоохоронних органів.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Ващук подав документи до конкурсної комісії для служби в поліції. Служба персоналу (кадрового забезпечення) органу поліції

перевірила документи кандидата на відповідність загальним вимогам, визначеним в оголошенні про проведення конкурсу, та інформувала про це поліцейську комісію. Вашук був проінформований про дату, час та місце проведення тестування за допомогою засобів зв'язку. Вашук у призначений час не з'явився.

Яке рішення може прийняти поліцейська комісія? З яких підстав можна перенести тестування Вашука? Які етапи конкурсу для служби в поліції Ви знаєте? Який порядок проведення конкурсу на службу в поліції та/або зайняття вакантної посади передбачено законодавством? Дайте юридичну консультацію.

Задача 2

Хохлов пройшов конкурс та був рекомендований до проходження служби в поліції поліцейською комісією. Керівник органу поліції призначив дату проведення урочистостей з нагоди складання присяги для переможців відбору (конкурсу) на службу в органи поліції за місцем проходження служби. Хохлов був відсутній на урочистостях у зв'язку з тим, що поїхав до матері копати картоплю.

Чи є підстави для відмови в призначенні переможця конкурсу на службу до поліції? Дайте правову оцінку описаній ситуації. Який порядок складання присяги працівниками Національної поліції передбачено законодавством?

Задача 3

Працівник правоохоронного органу був прийнятий без належного оформлення договору, пізніше переведений на іншу посаду, а згодом звільнений за скороченням штату.

На якому етапі порушено трудове законодавство?

Які гарантії були порушені?

Які способи захисту прав працівника?

Задача 4

Власова призначили тимчасово на посаду прокурора, якій був у відрядженні. Після приїзду постійного прокурора Власову запропонували пройти конкурс на переведення до органу прокуратури вищого рівня, але він не успішно пройшов конкурс.

Чи може він претендувати на переведення на посаду прокурора в іншій прокуратурі? Чи підлягає він звільненню? Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на норми законодавства.

Задача 5

Приватна фірма подала до місцевої газети оголошення такого змісту: «Запрошуємо на роботу секретарем-референтом вродливу жінку віком до 23 років, з інтелігентними манерами, вищою гуманітарною освітою, яка вільно володіє англійською мовою, комп'ютерною технікою».

Проаналізуйте це оголошення на предмет відповідності трудовому законодавству.

Тестові завдання

Тест 1. Власник має право вимагати від громадянина, який влаштовується на роботу, такі документи:

А – Тільки паспорт і трудову книжку.

Б – Паспорт, трудову книжку, довідку про медичний огляд у випадках, передбачених законодавством.

В – Паспорт, трудову книжку, інші документи на вимогу власника.

Г – Паспорт, трудову книжку, документ про освіту у випадках, передбачених законодавством.

Тест 2. Громадянин України має право самостійно укласти трудовий договір:

А – Тільки з 16 років.

Б – Тільки з 14 років, а в окремих випадках - з 15.

В – Це питання вирішують батьки або профком.

Г – Це питання громадянин вирішує самостійно.

Д – З будь-якого віку, але не молодше 18 років .

Тест 3. Проходження служби в правоохоронних органах зазвичай оформлюється::

А – Лише усною домовленістю.

- Б – Трудовим договором і наказом про призначення.
- В – Судовим рішенням.
- Г – Виключно цивільним договором.

Тест 4. Види трудових договорів за строком:

- А – На невизначений строк (безстрокові).
- Б – На певний строк за домовленістю сторін.
- В – На строк виконання певної роботи.
- Г – На тимчасову та сезонну роботи.
- Д – На виконання роботи за сумісництвом.

Тест 5. Строк випробування не повинен перевищувати:

- А – Одного місяця для робітників.
- Б – Двох тижнів.
- В – Шести місяців.
- Г – Одного тижня.
- Д – Трьох місяців, а в окремих випадках за погодженням з профкомом - шести місяців.

Тест 6. Випробувальний строк у правоохоронних органах:

- А – Не застосовується ніколи.
- Б – Застосовується з урахуванням спеціального законодавства.
- В – Завжди 1 рік.
- Г – Встановлюється тільки судом.

Тест 7. Трудовий договір укладається в формі:

- А – Як правило, у письмовій.
- Б – Залежить від домовленості сторін.
- В – Переважно в усній.
- Г – В окремих випадках обов'язково в письмовій.

Тест 8. Зміною умов трудового договору є:

- А – переведення на іншу роботу.

Б – переміщення на інше робоче місце.

В – зміна істотних умов праці.

Г – залучення до громадських робіт.

Тест 9. Переведення на іншу роботу діляться:

А – переведення на іншу постійну роботу.

Б – переведення на іншу тимчасову роботу.

В – переведення на іншу роботу на тому самому підприємстві, в установі, організації.

Г – переведення на інше підприємство, в установу, організацію.

Д – переведення в іншу місцевість, хоча б разом з підприємством, установою, організацією.

Е – переведення на іншу роботу в інтересах підприємства, установи, організації.

Ж – переведення в інтересах працівника.

Тест 10. Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний:

А – в день звільнення видати працівникові належно оформлену трудову книжку.

Б – провести з ним розрахунок у строки, зазначені в статті 116 КЗпП України.

В – після звільнення протягом п'ять днів провести з ним розрахунок.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Дайте визначення поняттю «трудовий договір».
2. Чим трудовий договір відрізняється від суміжних цивільно-правових договорів, пов'язаних із працею?
3. Назвіть сторони трудового договору та охарактеризуйте їх правовий статус.
4. Що виступає змістом трудового договору?
5. Які умови трудового договору є обов'язковими?
6. Які умови трудового договору є додатковими?

7. Що таке трудова функція та як вона визначається?
8. Який загальний порядок укладення, зміни та розірвання трудового договору?
9. Як проводиться випробування при прийнятті на роботу?
10. Які особливості мають окремі види трудових договорів?

2. Написання рефератів за темою:

1. Поняття та значення трудового договору у правоохоронній діяльності..
2. Особливості укладення трудового договору з працівниками правоохоронних органів..
3. Зміна істотних умов праці у правоохоронних органах.
4. Правове регулювання розірвання трудового договору у правоохоронних органах.

2.2 Тема: Робочий час

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття та види робочого часу;
- ☐ поняття та види режиму робочого часу;
- ☐ поняття та види обліку робочого часу;
- ☐ порядок залучення до надурочних робіт.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Поняття робочого часу і значення його правового регулювання.
2. Види робочого часу.
3. Режим та облік робочого часу і порядок його встановлення. Ненормований робочий день. Гнучкий робочий час. Вахтовий метод роботи.

4. Надурочні роботи і порядок залучення до них.
5. Чергування і порядок залучення до нього.
6. Робочий час працівників правоохоронних органів за законодавством України.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Працівнику правоохоронного органу встановлено 48-годинний робочий тиждень без додаткових компенсацій. Він вважає це порушенням законодавства.

Яка загальна норма робочого часу встановлена законодавством України?

Чи може бути встановлений інший режим робочого часу для працівників правоохоронних органів?

Які гарантії щодо тривалості робочого часу передбачені законодавством?

Задача 2

Працівника змусили залишитися на службі після закінчення зміни ще на 4 години через «оперативну необхідність», без наказу та без компенсації.

Що вважається надурочною роботою?

Чи є правомірними дії керівництва?

Які компенсації передбачені за надурочну роботу?

Задача 3

У підрозділі запроваджено позмінний графік (12/12 годин), але працівників не ознайомили з графіком заздалегідь.

Які вимоги встановлені щодо запровадження змінного режиму роботи?

Чи є порушенням відсутність попереднього ознайомлення працівників із графіком?

Які права мають працівники у такій ситуації?

Задача 4

Працівник фактично відпрацював 16 годин поспіль під час оперативного виїзду без відпочинку.

Які встановлені обмеження щодо тривалості робочого часу?

Чи допускається перевищення норми робочого часу у правоохоронній діяльності?

Які гарантії щодо відпочинку передбачені законом?

Задача 5

Працівник правоохоронного органу регулярно працює понад норму, у вихідні та святкові дні, але отримує лише звичайну заробітну плату.

Які порушення трудового законодавства мають місце?

Які компенсації передбачені за таку роботу?

Які способи захисту трудових прав працівника можливі?

Тестові завдання

Тест 1. Тривалість робочого часу в Україні встановлюється:

А – Власником або уповноваженим ним органом разом із профспілковим комітетом.

Б – В окремих передбачених законом випадках власником за погодженням з працівником.

В – Державою за участю професійних спілок.

Г – Власником за погодженням з трудовим колективом.

Тест 2. Законом визначено робочий час:

А – Нормальний.

Б – Скорочений.

В – Неповний.

Г – Ненормований.

Д – Надомний.

Тест 3. Нормою робочого часу, тобто конкретною мірою праці, є:

А – Робочий день.

Б – Робочий тиждень.

В – Робоча зміна.

Тест 4. Є такі види робочого тижня:

- А – Шестиденний і п'ятиденний.
- Б – Скорочений і неповний.
- В – Нормований і ненормований.
- Г – Чергування роботи та відпочинку.
- Д – Тільки підсумковий облік робочого часу

Тест 5. До робочого часу включаються перерви:

- А – Для годування дитини груддю.
- Б – Для відпочинку вантажникам.
- В – Для обігрівання під час роботи в холодний період року.
- Г – Інші передбачені законом.
- Д – Для штучного годування дитини.

Тест 6. Ненормований робочий день на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від форми власності, може застосовуватись для керівників, спеціалістів і робітників у таких випадках:

- А – коли праця не піддається точному обліку в часі.
- Б – коли робочий час за характером роботи поділяється на частини невизначеної тривалості.
- В – коли робочий час розподіляється на розсуд працівника.
- Г – коли роботодавець самостійно встановлює такий режим роботи.

Тест 7. Забороняється залучати до надурочних робіт:

- А – вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.
- Б – осіб, молодше вісімнадцяти років.
- В – працівників, які навчаються в загальноосвітніх школах і професійно-технічних училищах без відриву від виробництва, в дні занять.
- Г – інвалідів.

Тест 8. Надурочні роботи можуть провадитися лише з дозволу:

- А – профспілкового комітету.
- Б – представника трудового колективу.
- В – керівника підприємства.

Тест 9. Не допускається залучення працівників до чергувань:

- А – понад один раз на місяць.
- Б – понад один раз в неділю.
- В – понад один раз в пірроку.

Тест 10. Особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських:

- А – службу у святкові та вихідні дні.
- Б – службу позмінно.
- В – службу з нерівномірним графіком.
- Г – службу в нічний час.
- Д – службу за гнучким графіком роботи.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Що таке робочий час та як він визначається у трудовому праві України?
2. Які види робочого часу передбачені законодавством?
3. Яка нормальна тривалість робочого часу в Україні?
4. Чи застосовуються загальні норми робочого часу до працівників правоохоронних органів?
5. У чому полягають особливості регулювання робочого часу у правоохоронній діяльності?
6. Що таке надурочна робота та за яких умов вона допускається?
7. Які гарантії та компенсації передбачені за надурочну роботу?

8. Як регулюється робота у вихідні та святкові дні для працівників правоохоронних органів?

9. Що таке ненормований робочий день і як він застосовується у правоохоронній сфері?

10. Які особливості встановлення змінного (чергового) режиму роботи?

11. Які вимоги щодо обліку робочого часу у правоохоронних органах?

12. Яка тривалість щоденного та щотижневого відпочинку встановлена законодавством?

13. Які особливості компенсації за роботу понад норму у правоохоронній діяльності?

2. Написання рефератів за темою:

1. Проблеми дотримання режиму робочого часу у правоохоронній діяльності.

2. Судова практика щодо спорів про робочий час працівників правоохоронних органів.

3. Порівняльно-правовий аналіз регулювання робочого часу у різних правоохоронних органах.

4. Робочий час працівників правоохоронних органів за законодавством України.

2.3 Тема: Час відпочинку

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття та види часу відпочинку;
- ☐ поняття та види щорічної відпустки;
- ☐ поняття та види соціальної відпустки;
- ☐ святкові і неробочі дні.

Вміти:

☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Поняття і види часу відпочинку.
2. Право працівника на відпустку і гарантії його реалізації.
3. Щорічні відпустки.
4. Соціальні відпустки.
5. Творча відпустка.
6. Відпустки без збереження заробітної плати.
7. Час відпочинку працівників правоохоронних органів за законодавством України.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Прокурор Іванов (стаж роботи в органах прокуратури вісім років) після щорічної відпустки написав заяву на додаткову оплачувану відпустку.

Чи є підстави для надання йому додаткової оплачуваної відпустки? На які види відпустки він може претендувати? Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на норми законодавства.

Задача 2

Керівник поліції особливого призначення Супрун, якому встановлено грошове забезпечення, залучався до чергування у святковий і неробочий день для виконання службових обов'язків.

Яким чином Супрун буде оплачений цей день?

Який порядок оплати роботи працівників правоохоронних органів у святкові і неробочі та вихідні дні.

Задача 3

Черговий електрик Служби безпеки України Іванов, який заступив на добове чергування, для вирішення питань особистого характеру в період перерви для відпочинку і харчування, який визначений для загального кола працівників СБУ, відлучився з місця роботи без дозволу на це безпосереднього керівника і за це був притягнутий до дисциплінарної відповідальності.

Чи правомірною буде рішення щодо притягнення до відповідальності Іванова С.?

Який діє порядок надання працівникам перерви для відпочинку і харчування?

Задача 4

Працівник правоохоронного органу працював у святковий день, але йому не було надано ні додаткового відпочинку, ні грошової компенсації.

Які гарантії встановлені за роботу у святкові дні?

Чи є порушенням не виплата компенсації?

Які способи захисту прав працівника?

Задача 5

Працівникові Амбекову, який сповідує магометанство, для святкування магометанських свят надавалися три дні відпочинку з відпрацюванням за ці дні.

Чи має право Амбеков відпрацьовувати за надані йому дні відпочинку у вихідні дні? Якщо так, то яким чином повинна оформлюватись в цьому випадку робота Амбекова Р. у вихідні дні?

Тестові завдання

Тест 1. Законом закріплено такі види відпочинку:

- А – Щоденний відпочинок.
- Б – Перерви протягом робочого дня.
- В – Вихідні дні.
- Г – Святкові та неробочі дні.
- Д – Щорічні відпустки.
- Е – Відпочинок між змінами.

Тест 2. Поняття відпочинку включає:

- А – Звільнення працівника від трудових обов'язків.
- Б – Використання часу відпочинку за розсудом працівника.
- В – Час, використаний на лікування.

Тест 3. Відпустки поділяються на такі:

- А – Основні й додаткові.
- Б – Подовжені та мінімальні.
- В – Основні та тривалі.
- Г – Додаткові, подовжені, мінімальні.

Тест 4. Робота у вихідні дні здійснюється:

- А – З дозволу профспілкового комітету.
- Б – Для виконання невідкладних робіт.
- В – Для відвернення нещасних випадків, загибелі чи пошкодження майна.
- Г – Тільки за згодою працівника.
- Д – За розпорядженням власника.

Тест 5. Щорічна відпустка не надається:

- А – Тимчасовим працівникам.
- Б – У період відбування виправних робіт без позбавлення волі.
- В – Сезонним працівникам.
- Г – Працівникам, котрі зробили два і більше прогулів.

Тест 6. Напередодні святкових і неробочих днів тривалість роботи працівників, крім працівників, зазначених у статті 51 КЗпП України, скорочується:

- А – На одну годину як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні.
- Б – На дві години як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні.
- В – На три години як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні.

Тест 7. Тривалість щотижневого безперервного відпочинку повинна бути:

- А – Не менш як сорок дві години.

Б – Не менш як сорок годин.

В – Не менш як тридцять шість годин.

Тест 8. Робота у вихідний день може компенсуватися, за згодою сторін:

А – Наданням іншого дня відпочинку.

Б – У грошовій формі у подвійному розмірі.

В – Наданням додаткової відпустки.

Тест 9. Особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських:

А – Службу у святкові та вихідні дні.

Б – Службу позмінно.

В – Службу з нерівномірним графіком.

Г – Службу в нічний час.

Д – Службу за гнучким графіком роботи.

Тест 10. Поліцейському надаються такі види відпусток:

А – Щорічні чергові оплачувані відпустки в порядку та тривалістю, визначених ЗУ «Про Національну поліцію».

Б – Тільки щорічні оплачувані відпустки.

В – Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням.

Г – Творчі відпустки.

Д – Соціальні відпустки. відпустки без збереження заробітної плати (грошового забезпечення).

Е – Інші види відпусток відповідно до законодавства про відпустки.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Дайте визначення поняття «час відпочинку» та назвіть його види.

2. Що таке відпустка та які її види?

3. Який порядок надання щорічних відпусток?
4. Який порядок оплати відпусток?
5. Назвіть святкові і неробочі дні.
6. Яка тривалість щорічної основної відпустки?
7. Чи враховуються святкові і неробочі дні при визначенні тривалості щорічних відпусток?
8. Що таке творча відпустка?
9. Хто має право на відпустку для підготовки та участі в змаганнях?
10. Назвіть види щорічних додаткових відпусток.

2. Написання рефератів за темою:

1. Особливості правового регулювання часу відпочинку у правоохоронних органах.
2. Щорічна основна відпустка: порядок надання та особливості для правоохоронців.
3. Проблеми реалізації права на відпочинок у правоохоронній діяльності.

2.4 Тема: Оплата праці

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття заробітної плати та методи її правового регулювання;
- ☐ поняття нормування праці;
- ☐ системи оплати праці;
- ☐ порядок виплати заробітної плати.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Поняття заробітної плати і методи її правового регулювання.

2. Нормування праці.
3. Тарифна система та її складові елементи.
4. Системи оплати праці.
5. Оплата праці при відхиленнях від умов, передбачених тарифами.
6. Порядок виплати заробітної плати. Обмеження утримань із заробітної плати.
7. Гарантії і компенсації заробітної плати.
8. Оплата праці працівників правоохоронних органів за законодавством України.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Працівнику правоохоронного органу не виплачують заробітну плату вже 2 місяці, посилаючись на «відсутність фінансування».

Чи є законною така підстава невиплати заробітної плати?

Які гарантії своєчасної оплати праці встановлені законодавством?

Які способи захисту прав працівника?

Задача 2

Працівнику не нарахували надбавку за особливі умови служби, хоча він виконував роботу у зоні підвищеного ризику.

Які види доплат і надбавок передбачені для правоохоронців?

Чи є обов'язковою така надбавка?

Який порядок її нарахування?

Задача 3

Працівник відпрацював додатково 6 годин після зміни, але отримав оплату як за звичайний робочий час.

Як оплачується надурочна робота?

Чи є порушенням така оплата?

Які компенсації передбачені законом?

Задача 4

Працівника залучили до служби у вихідний день, але додаткової оплати або відгулу не надали.

Як оплачується робота у вихідні та святкові дні?

Чи є порушенням відсутність компенсації?

Які варіанти компенсації передбачені?

Задача 5

Працівник правоохоронного органу регулярно працює понад норму, у вихідні дні, виконує небезпечні завдання, але отримує лише базовий оклад без доплат і премій.

Які порушення системи оплати праці мають місце?

Які види компенсацій йому належать?

Які способи захисту трудових прав можливі?

Тестові завдання

Тест 1. Закон України «Про оплату праці» визначає:

- А – Колективно-договірні форми оплати праці.
- Б – Державно-правові методи регулювання праці.
- В – Економічні, правові та організаційні засоби оплати праці.
- Г – Коло працівників, які перебувають у трудових відносинах.
- Д – Сферу державного та договірної регулювання оплати праці.

Тест 2. Поняття заробітної плати включає:

- А – Винагороду за виконану роботу.
- Б – Обчислення її, як правило, у грошовому виразі.
- В – Виплату її роботодавцем за виконану роботу працівнику.
- Г – Створення організаційно-технічних умов.
- Д – Забезпечення власником працівника необхідними інструментами.

Тест 3. До загальних положень, визначених у Законі України «Про оплату праці», належать:

- А – Поняття, розмір і структура заробітної плати.
- Б – Мінімальна зарплата та передача коштів.
- В – Система організації оплати праці та тарифна система.

Г – Система законодавства про оплату праці.

Д – Структура тарифно-кваліфікаційного довідника.

Тест 4. Розмір заробітної плати залежить:

А – Від складності та умов виконуваної роботи.

Б – Від професійно-ділових якостей працівника.

В – Від результатів праці працівника та господарської діяльності підприємства.

Тест 5. До структури заробітної плати Закон відносить:

А – Основну та додаткову заробітну плату.

Б – Інші заохочувальні й компенсаційні виплати.

В – Усі види преміальних систем.

Тест 6. Основна заробітна плата встановлюється у вигляді:

А – Тарифних ставок (окладів).

Б – Відрядних розцінок для робітників.

В – Посадових окладів для службовців.

Г – Тарифної системи та умов праці.

Д – Винагород за працю й премії.

Тест 7. Премія працівникам правоохоронних органів є:

А – Дисциплінарним стягненням.

Б – Заохочувальною виплатою.

В – Видом відпустки.

Г – Соціальною допомогою.

Тест 8. До інших заохочувальних виплат і компенсацій належать:

А – Винагороди за підсумками роботи за рік.

Б – Премії за спеціальними системами та положеннями.

В – Компенсаційні та інші грошові й матеріальні виплати, не передбачені нормами права.

Г – Виплати за просту некваліфіковану роботу.

Д – Виплати за браковану не з вини працівника продукцію.

Тест 9. Поліцейські отримують грошове забезпечення, розмір якого визначається залежно:

А – Від посади, спеціального звання.

Б – Строку служби в поліції, інтенсивності та умов служби.

В – Кваліфікації.

Г – Наявності наукового ступеня або вченого звання.

Д – Від результатів службово-трудових відносин.

Тест 10. Заробітна плата прокурора складається з посадового окладу, премій та надбавок:

А – За вислугу років.

Б – Виконання обов'язків на адміністративній посаді.

В – Інших виплат, передбачених законодавством.

Г – Сумлінне виконання службових обов'язків.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Дайте визначення поняття «заробітна плата» .
2. Яка структура заробітної плати?
3. Якими нормативно-правовими актами регулюється оплата праці працівників правоохоронних органів?
4. Що включає структура грошового забезпечення працівників правоохоронних органів?
5. В яких формах виплачується заробітна плата.
6. Назвіть види систем оплати праці та розкрийте їх зміст.
7. Що становить посадовий оклад працівника правоохоронного органу?
8. Який порядок преміювання працівників правоохоронних органів?
9. Що розуміють під гарантійними виплатами та які їх види?

10. Які компенсаційні та стимулюючі виплати передбачені для працівників правоохоронних органів?

11. Яка відповідальність передбачена за порушення законодавства про оплату праці?

12. Яким чином здійснюється судовий захист права працівників правоохоронних органів на оплату праці?

13. Які основні проблеми та перспективи вдосконалення системи оплати праці працівників правоохоронних органів України?

2. Написання рефератів за темою:

1. Конституційні гарантії права на оплату праці та їх реалізація у правоохоронній діяльності.

2. Відповідальність за порушення законодавства про оплату праці у правоохоронній сфері.

3. Роль матеріального стимулювання у забезпеченні ефективності правоохоронної діяльності.

2.5 Тема: Дисципліна праці

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття трудової дисципліни;
- ☐ методи забезпечення дисципліни праці;
- ☐ поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування;

☐ поняття і види дисциплінарної відповідальності працівників.

Вміти:

☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Поняття, значення та особливості трудової і службової дисципліни у правоохоронних органах.

2. Правові засади забезпечення дисципліни праці та службової дисципліни у правоохоронній діяльності.

3. Методи забезпечення службової дисципліни в правоохоронних органах.

4. Правове регулювання внутрішнього службового розпорядку в правоохоронних органах.

5. Основні службові обов'язки працівників правоохоронних органів та обов'язки керівників щодо забезпечення дисципліни.

6. Заохочення працівників правоохоронних органів: поняття, види, підстави та порядок застосування.

7. Поняття та особливості дисциплінарної відповідальності працівників правоохоронних органів.

8. Підстави притягнення працівників правоохоронних органів до дисциплінарної відповідальності.

9. Види дисциплінарних стягнень, що застосовуються до працівників правоохоронних органів.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

На час службового розслідування працівник поліції Скорик за корупційне правопорушення був відсторонений від роботи.

Які правові наслідки настають після відсторонення від роботи для Скорика?

Назвіть підстави для притягнення працівників поліції до дисциплінарної відповідальності. Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на норми законодавства.

Задача 2

Суддя місцевого суду Кромкін приїхав на власному автомобілі на площу Фестивальну в той час, коли проходив мітинг. Цей захід було проведено профспілкою залізничників і транспортних будівельників у місті Запоріжжі. На автомобілі судді були розміщені плакати з вимогами про виплату заборгованості по заробітній платі.

Чи може суддя належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках? Чи можна в цьому випадку притягнути суддю до юридичної відповідальності? Дайте правову оцінку описаній ситуації.

Задача 3

Донька судді місцевого суду в мережі Інтернет розмістила фотографії з сімейного архіву (сім'я на відпочинку на морі, у бані та в нічному клубі).

Дайте правову оцінку описаній ситуації. Чи можна в цьому випадку вважати, що суддя порушив правила етичної поведінки? Дайте характеристику Кодексу суддівської етики.

Задача 4

Малько, працівник СБУ, повідомив керівництво СБУ про порушення вимог Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» іншим співробітником, за що був звільнений зі служби на підставі ст. 41 КЗпП України.

Дайте правову оцінку описаній ситуації.

На вашу думку, чи може бути звільнений Малько зі служби, чи змушений до звільнення, або притягнутий до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з таким повідомленням?

Яким законодавством регулюються трудові відносини працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України?

Задача 5

Карпов був призначений співробітником в органах СБУ на контрактній основі. Але політичну діяльність як член громадського об'єднання не припинив. Неодноразово його бачили на політичних заходах цього об'єднання.

На вашу думку, чи має право керівництво органів СБУ звільнити Карпова на підставі ст. 6 Закону України «Про Службу безпеки України»?

Назвіть правову основу діяльності Служби безпеки України.

Тестові завдання

Тест 1. Службова дисципліна ґрунтується на створенні необхідних організаційних та соціально-економічних умов:

А – Для чесного, неупередженого і гідного виконання обов'язків поліцейського.

Б – Повазі до честі і гідності поліцейського.

В – Вихованні сумлінного ставлення до виконання обов'язків поліцейського шляхом зваженого застосування методів переконання, заохочення та примусу.

Г – Сумлінного ставлення до праці інших громадян.

Тест 2. Заохочення є засобом підтримання службової дисципліни, що полягає:

А – У відзначенні поліцейського за успішне виконання ним обов'язків.

Б – У відзначенні поліцейського за інші заслуги перед державою та суспільством.

В – Тільки у відзначенні поліцейського за успішне виконання ним обов'язків.

Тест 3. До поліцейських можуть застосовуватися такі види дисциплінарних стягнень:

А – Зауваження.

Б – Догана.

В – Сувора догана.

Г – Попередження про неповну службову відповідність.

Д – Пониження у спеціальному званні на один ступінь.

Е – Звільнення з посади.

Є – Звільнення із служби в поліції.

Тест 4. На прокурора можуть бути накладені такі дисциплінарні стягнення:

А – Догана.

Б – Заборона на строк до одного року на переведення до органу прокуратури вищого рівня чи на призначення на вищу посаду в органі прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду (крім Генерального прокурора).

В – Попередження.

Г – Звільнення з посади в органах прокуратури.

Тест 5. До суддів може застосовуватися дисциплінарне стягнення у виді:

А – Попередження.

Б – Догани – з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом одного місяця.

В – Суворой догани – з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців.

Г – Подання про тимчасове (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя.

Д – Подання про переведення судді до суду нижчого рівня.

Е – Подання про звільнення судді з посади.

Ж – Подання про переведення на нижчу посаду.

Тест 6. Під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді враховуються:

А – Характер дисциплінарного проступку, його наслідки.

Б – Особа судді, ступінь його вини.

В – Наявність інших дисциплінарних стягнень.

Г – Інші обставини, що впливають на можливість притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Д – Наявність заохочень.

Тест 7. Дисциплінарне стягнення є засобом підтримання службової дисципліни, що застосовується:

А – За вчинення дисциплінарного проступку з метою виховання поліцейського, який його вчинив.

Б – Для безумовного дотримання службової дисципліни.

В – З метою запобігання вчиненню нових дисциплінарних проступків.

Г – Тільки за вчинення дисциплінарного проступку з метою виховання поліцейського, який його вчинив.

Тест 8. Правові методи забезпечення трудової дисципліни:

- А – Переконавання та виховання.
- Б – Заохочення та заходи примусу.
- В – Виховання та система стягнень.

Тест 9. Спеціальна дисциплінарна відповідальність визначається:

- А – Спеціальними статутами про дисципліну.
- Б – Нормами окремих законів.
- В – Окремими положеннями про дисципліну.
- Г – Правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Тест 10. До трудової книжки працівника правоохоронних органів вносяться відомості:

- А – Про оголошення подяки.
- Б – Про нагородження відзнаками України.
- В – Щодо просування по службі (роботі).
- Г – Про дисциплінарні стягнення.
- Д – Про відкриття, на які видано дипломи.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Що таке трудова та службова дисципліна і в чому полягає їх відмінність у правоохоронних органах?
2. Яке значення має дисципліна праці для ефективності діяльності правоохоронних органів?
3. Якими нормативно-правовими актами регулюється службова дисципліна у правоохоронних органах?
4. Яка роль внутрішнього службового (трудового) розпорядку у забезпеченні дисципліни?
5. Які основні обов'язки працівників правоохоронних органів щодо дотримання дисципліни?
6. Які обов'язки має роботодавець (керівник) щодо забезпечення дисципліни праці?

7. Які методи забезпечення трудової та службової дисципліни застосовуються у правоохоронних органах?

8. Що таке заохочення працівників і які його основні види?

9. За які підстави можуть застосовуватися заохочення у правоохоронних органах?

10. Який порядок застосування заохочень до працівників правоохоронних органів?

11. Що таке дисциплінарна відповідальність працівників правоохоронних органів?

12. Які підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності існують?

13. Які види дисциплінарних стягнень застосовуються у правоохоронних органах?

14. Який порядок накладення дисциплінарного стягнення передбачений законодавством?

15. Що таке службове розслідування і яка його роль у дисциплінарному провадженні?

16. Які додаткові заходи впливу можуть застосовуватися до порушників дисципліни?

17. Які гарантії має працівник при притягненні до дисциплінарної відповідальності?

18. Яким чином працівник може оскаржити дисциплінарне стягнення?

2. Написання рефератів за темою:

1. Поняття та значення дисципліни праці у правоохоронних органах.

2. Загальна характеристика дисциплінарної відповідальності працівників правоохоронних органів.

3. Заохочення для працівників правоохоронних органів: історія та сучасність.

2.6 Тема: Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- поняття, значення, функції матеріальної відповідальності;
- підстави та умови матеріальної відповідальності працівників;

- види матеріальної відповідальності працівників;
- порядок відшкодування шкоди, заподіяної працівником.

Вміти:

- аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

- застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

План практичних занять

1. Поняття, значення, функції матеріальної відповідальності сторін трудового договору.

2. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників, її відмінності від цивільно-правової відповідальності.

3. Види матеріальної відповідальності працівників.

1. Визначення розміру шкоди, яка підлягає відшкодуванню працівником. Можливість зменшення розміру шкоди, яка підлягає відшкодуванню.

2. Порядок відшкодування шкоди, заподіяної працівником.

3. Підстава, умови і види матеріальної відповідальності підприємства, установи, організації за шкоду, заподіяну працівникові.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Інспектор поліції під час виконання службових обов'язків порушив правила експлуатації службового автомобіля, унаслідок чого було пошкоджено двигун. Сума збитків склала 85 000 грн. Службове розслідування встановило необережну форму вини працівника.

Чи може працівник бути притягнутий до матеріальної відповідальності?

Який вид матеріальної відповідальності застосовується?

У якому розмірі відшкодовується шкода?

Задача 3

Працівник підрозділу охорони отримав під розписку спеціальні засоби та спорядження. Під час інвентаризації було виявлено їхню нестачу. Працівник не зміг пояснити причини втрати.

Чи настає матеріальна відповідальність працівника?

Які умови необхідні для її застосування?

Чи можлива повна матеріальна відповідальність?

Задача 4

Керівник правоохоронного органу видав наказ про звільнення працівника без законних підстав. Суд поновив працівника на посаді та стягнув із роботодавця середній заробіток за час вимушеного прогулу.

Хто несе матеріальну відповідальність у цьому випадку?

Чи може керівник бути притягнутий до матеріальної відповідальності?

Які норми трудового законодавства підлягають застосуванню?

Задача 5

Слідчий залишив службові документи у громадському транспорті, унаслідок чого їх було втрачено. Для відновлення документів установа понесла витрати у сумі 18 000 грн.

Чи є підстави для матеріальної відповідальності працівника?

Які елементи складу матеріальної відповідальності необхідно довести?

Чи може одночасно наставати дисциплінарна відповідальність?

Тестові завдання

Тест 1. Визначення поняття матеріальної відповідальності включає:

А – Обов'язок сторони трудового договору покрити заподіяну шкоду.

Б – Встановлений законом обов'язок сторони трудового договору відшкодувати збитки.

В – Може бути покладена за пряму дійсну шкоду.

Г – Відшкодовується реальна шкода та упущена вигода.

Тест 2. Матеріальна відповідальність відрізняється від інших видів юридичної відповідальності:

- А – Повним відшкодуванням завданих збитків.
- Б – Розмірами покриття шкоди.
- В – Порядком покриття заподіяної шкоди.
- Г – Створенням належних умов для збереження майна.
- Д – Обов'язком доводити вину працівника в заподіянні шкоди.

Тест 3. Суб'єкти матеріальної відповідальності:

- А – Працівник, з вини якого заподіяна шкода.
- Б – Власник або уповноважений ним орган, майну якого заподіяно шкоду.
- В – Будь-яка юридична особа.

Тест 4. Правове значення матеріальної відповідальності виражається:

- А – У поновленні цілісності майна.
- Б – У вихованні у працівників дбайливого ставлення до майна.
- В – У зміцненні гарантій збереження заробітної плати.
- Г – У виданні наказу про стягнення шкоди.
- Д – У зверненні до суду за захистом.

Тест 5. Пряма шкода включає:

- А – Зниження цінності майна.
- Б – Погіршення і знецінення майна.
- В – Знецінення всього, що оцінюється грошми, і самі гроші.
- Г – Нестримані доходи та прибутки.
- Д – Виплачені штрафи та компенсації.

Тест 6. Матеріальна відповідальність як самостійний інститут трудового права включає:

- А – Своєрідний суб'єкт.
- Б – Свої підстави та умови її настання.
- В – Самостійні види й межі відповідальності.
- Г – Спеціальний порядок покриття шкоди.

Д – Спеціальні гарантії щодо захисту майна.

Тест 7. Шкода не є протиправною й не підлягає відшкодуванню, якщо вона заподіяна:

А – У разі крайньої потреби.

Б – Унаслідок вказівки керівного працівника.

В – У випадку нормального виробничо-господарського ризику.

Г – Унаслідок недотримання власником умови про виплату премії працівникові.

Д – Унаслідок невиплати заробітної плати.

Тест 8. Причинний зв'язок як умова матеріальної відповідальності включає:

А – Невиконання або неналежне виконання працівником трудових обов'язків.

Б – Визначення його спеціальною комісією або експертом.

В – Встановлення факту дійсної шкоди.

Тест 9. Підставами виникнення матеріальної відповідальності може:

А – Порушення працівником трудових обов'язків.

Б – Заподіяння майнової та моральної шкоди.

В – Не укладення договору про матеріальну відповідальність.

Тест 10. Умовами настання матеріальної відповідальності є:

А – Пряма дійсна шкода.

Б – Протиправна поведінка.

В – Вина в діях чи бездіяльності.

Г – Прямої причинний зв'язок між протиправною і винною дією чи бездіяльністю працівника і шкодою, яка настала.

Д – Перебування працівника в трудових правовідносинах.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Дайте визначення поняття «матеріальної відповідальності».
2. Назвіть основні функції матеріальної відповідальності працівників.
3. Чим відрізняється матеріальна відповідальність працівника від майнової цивільно-правової відповідальності?
4. Що є підставою та які умови матеріальної відповідальності працівників?
5. Коли на працівників не може бути покладена відповідальність за шкоду?
6. Які види матеріальної відповідальності працівників?
7. В яких випадках працівник несе обмежену матеріальну відповідальність?
8. В яких випадках працівник несе повну матеріальну відповідальність?
9. Який порядок покриття шкоди, заподіяної працівником?
10. Назвіть види матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові?

2. Написання рефератів за темою:

1. Матеріальна відповідальність працівників правоохоронних органів: організація та удосконалення.
2. Загальна характеристика матеріальної відповідальності сторін трудового договору за законодавством про працю України.
3. Юридичні гарантії при притягненні працівників правоохоронних органів до матеріальної відповідальності.

2.7 Тема: Охорона праці

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття і зміст охорони праці;
- ☐ організацію охорони праці на підприємстві;
- ☐ організаційно-правові форми забезпечення охорони праці;

- спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах;

- порядок розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, пов'язаних з виробництвом

Вміти:

- аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

- застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

План практичних занять

1. Поняття і зміст охорони праці по трудовому праву, її правове регулювання.

2. Організація охорони праці на підприємстві.

3. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту.

4. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах.

5. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, пов'язаних з виробництвом.

6. Органи нагляду і контролю за охороною праці, їх повноваження. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Новопризначений працівник правоохоронного органу був допущений до виконання службових обов'язків без проведення первинного інструктажу з охорони праці. Під час виконання завдання він отримав травму.

Які вимоги законодавства були порушені?

Хто несе відповідальність за непроведення інструктажу?

Чи вважається цей випадок нещасним випадком, пов'язаним із виконанням службових обов'язків?

Задача 2

Працівник підрозділу охорони під час несення служби відмовився використовувати захисний шолом та бронежилет, незважаючи на вимоги керівництва. Під час виконання завдання він отримав тілесні ушкодження.

Які обов'язки працівника у сфері охорони праці були порушені?

Чи впливає поведінка працівника на розслідування нещасного випадку?

Які види відповідальності можуть бути застосовані?

Задача 3

У службовому приміщенні правоохоронного органу тривалий час не працювала система вентиляції, а рівень освітлення не відповідав санітарним нормам. Працівники неодноразово зверталися до керівництва із вимогою усунути недоліки.

Які обов'язки роботодавця у сфері охорони праці порушено?

Які права мають працівники в такій ситуації?

До яких органів можна звернутися для захисту своїх прав?

Задача 4

Під час затримання озброєного правопорушника працівник поліції отримав поранення. Службове розслідування встановило, що працівник діяв відповідно до посадових інструкцій.

Чи пов'язаний цей випадок із виконанням службових обов'язків?

Який порядок розслідування такого випадку?

Які гарантії та компенсації передбачені законодавством?

Задача 5

Працівник експертно-криміналістичного підрозділу протягом багатьох років працював із хімічними речовинами. Після медичного обстеження у нього було виявлено професійне захворювання.

Який порядок встановлення професійного захворювання?

Які гарантії та компенсації передбачені працівнику?

Які обов'язки покладаються на роботодавця?

Тестові завдання:

Тест 1. Складовими елементами охорони праці є система:

- А – Правових норм з охорони праці.
- Б – Соціально-економічних заходів.
- В – Організаційно-технічних заходів.
- Г – Лікувально-профілактичних заходів.
- Д – Санітарно-гігієнічних заходів.
- Е – Заходів техногенного характеру.

Тест 2. Система норм з охорони праці поділяється на такі норми:

- А – Загального і спеціального характеру.
- Б – Загального та індивідуального характеру.
- В – Загального і локального характеру.

Тест 3. Норми охорони праці поширюються:

- А – На юридичних осіб.
- Б – На фізичних осіб.
- В – На всіх працюючих.
- Г – На фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю.

Тест 4. Суб'єкти інституту охорони праці:

- А – Працівники та прирівняні до них громадяни України.
- Б – Іноземні громадяни та особи без громадянства.
- В – Юридичні та фізичні особи як наймачі робочої сили.
- Г – Лише громадські та спільні організації.
- Д – Тільки робітники, службовці і юридичні особи.

Тест 5. Загальні норми про охорону праці визначають:

- А – Коло суб'єктів і сферу дії норм трудового права.

- Б – Систему-законодавства і основні принципи.
- В – Систему законодавства і сферу дії норм права.
- Г – Лише коло суб'єктів і основні принципи.
- Д – Тільки систему законодавства і сферу його дії.

Тест 6. Спеціальні норми про охорону праці визначають:

- А – Систему гарантій з охорони праці.
- Б – Систему норм щодо організації праці на підприємстві.
- В – Систему норм щодо стимулювання охорони праці й управління нею.
- Г – Систему норм щодо нагляду і контролю за охороною праці.
- Д – Специфіку відповідальності за порушення норм з охорони праці.

Тест 7. Систему законодавства про охорону праці складають:

- А – Закон України «Про охорону праці».
- Б – Кодекс законів про працю України.
- В – Основи законодавства України про охорону праці.
- Г – Спеціальні норми права: положення, правила, інструкції.
- Д – Колективний договір підприємства.

Тест 8. Основні принципи інституту охорони праці:

- А – Пріоритет життя і здоров'я працівників.
- Б – Соціальний захист і встановлення єдиних нормативів.
- В – Координація діяльності державних органів з іншими.
- Г – Міжнародне співробітництво.
- Д – Захист працівників від незаконних переведень на іншу роботу.

Тест 9. Розвиток охорони праці реалізується:

- А – У нормах міжгалузевого і галузевого характеру.
- Б – У локальних (місцевих) нормах права.
- В – Тільки у відомчих і спеціальних нормах права.

Тест 10. Особливі права на охорону праці мають:

А – Працюючі жінки, неповнолітні та інваліди.

Б – Тимчасові та сезонні працівники.

В – Працівники, зайняті на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Дайте визначення поняття «охорона праці» .
2. Які нормативно-правові акти регулюють питання охорони праці працівників правоохоронних органів?
3. Які заходи повинен здійснювати керівник правоохоронного органу для створення безпечних умов служби?
4. У чому полягають особливості принципів державної політики у сфері охорони праці та їх реалізації у правоохоронній діяльності?
5. Для кого встановлені обов'язкові медичні огляди та який порядок їх проведення?
6. Як проводяться навчання з питань охорони праці?
7. Назвіть види інструктажів з питань охорони праці.
8. Який існує порядок розслідування й обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві?
9. В чому полягають особливості охорони праці в умовах підвищеного ризику та надзвичайних ситуацій?
10. Назвіть державні органи, які здійснюють державний нагляд за дотриманням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці.

2. Написання рефератів за темою:

1. Організація охорони праці в галузі правоохоронної діяльності.
2. Загальна характеристика діяльності служб охорони праці.

3. Державний нагляд за дотриманням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці.

2.8 Тема: Правові засоби вирішення службово-трудова спорів

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- розгляд службово-трудова спорів вищими в порядку підлеглості органами;

- розгляд спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби в судовому порядку;

- адміністративну форму захисту службово-трудова прав;

- законодавство, яке регламентує розгляд службово-трудова спорів працівників правоохоронних органів.

Вміти:

- аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

- застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

План практичних занять

1. Вирішення службово-трудова спорів у порядку підлеглості.

2. Вирішення спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби у судовому порядку.

3. Адміністративна форма захисту службово-трудова прав.

4. Удосконалення законодавства, яке регламентує розгляд службово-трудова спорів працівників правоохоронних органів.

Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

Задача 1

Підготовлене звернення в інтересах працівника поліції, слідчого одного з відділень Національної поліції в Запорізькій області, було подано органами профспілки до першого керівника апарату

МВС. За результатами ознайомлення у 15-денний термін було прийнято рішення про передання цього звернення до підпорядкованого органу (підрозділу) поліції для його вирішення.

Дайте правову оцінку правильності дій профспілки.

Чи можуть працівники апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС, подавати звернення?

Чи можливе подання звернення іншою особою, трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність? Якщо можливе, то на яких підставах?

Задача 2

До керівника прокуратури Запорізької області надійшла письмова скарга від Соколова, громадянина України, на бездіяльність прокурора під час судового розслідування за кримінальним провадженням.

Дайте правову оцінку правильності дій громадянина України. Чи підлягають розгляду скарги органами прокуратури?

Який порядок розгляду звернень громадян в органах прокуратури України встановлено?

Задача 3

Артеменко, колишній прокурор одного з підрозділів обласної прокуратури Запорізької області, не погодився з його звільненням та звернувся до адміністративного суду з позовом про поновлення його на роботі через два місяці після звільнення.

Проаналізуйте справу і складіть правовий висновок із посиланням на відповідне законодавство.

Який строк звернення до адміністративного суду встановлений законодавством у справах щодо звільнення з публічної служби?

Назвіть наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду.

Задача 4

Куліков, який проживає у Комунарському районі м. Запоріжжя (працівник СБУ в Запорізькій області) звернувся із заявою до голови районної адміністрації Запорізької міської ради по

Комунальському району з повідомленням про недоліки в діяльності комунального підприємства «Теплові мережі Комунальського району» та висловив думку щодо поліпшення діяльності цього підприємства.

Чи мають право працівники органів державної безпеки подавати звернення, які не стосуються їхньої службової діяльності? Назвіть права громадянина при розгляді заяви чи скарги.

Задача 5

Маркова звернулася із заявою до засобів масової інформації про вчинення Магницьким, посадовою особою органу місцевого самоврядування, корупційного правопорушення. У заяві не було вказано її місце проживання.

Дайте правову оцінку правильності дій Маркової. Чи підлягає розгляду письмове звернення громадянки Маркової? За яких умов не підлягають розгляду та вирішенню звернення громадян за законодавством України?

Тестові завдання

Тест 1. Щодо кожного звернення до органів (підрозділів) поліції не пізніше ніж у п'ятиденний термін повинно бути прийняте одне з таких рішень:

А – Прийняти до розгляду.

Б – Передати на вирішення до підпорядкованого органу (підрозділу) поліції.

В – Надіслати за належністю до іншого державного органу або посадовій особі, якщо питання, порушені у зверненні, не належать до компетенції поліції, про що одночасно необхідно повідомити автора звернення.

Г – Залишити без розгляду за наявності підстав, визначених статтею 8 Закону України «Про звернення громадян».

Д – Передати на вирішення до прокуратури.

Тест 2. Державні службовці та працівники апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС, мають право подавати звернення:

- А – Які не стосуються їхньої службової діяльності.
- Б – Стосуються тільки їхньої службової діяльності.
- В – Які стосуються членів їхніх сімей.

Тест 3. Робота зі зверненнями громадян і їх особистий прийом є важливими напрямками діяльності МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, та містять такі складові елементи:

- А – Приймання, реєстрація і первинний розгляд звернень громадян.
- Б – Вирішення звернень та надання відповідей авторам.
- В – Контроль за станом роботи зі зверненнями.
- Г – Узагальнення та аналіз звернень громадян.
- Д – Використання результатів аналізу в практичній діяльності.
- Е – Перегляд звернень за клопотанням профспілки.

Тест 4. Звернення в інтересах громадянина може бути подано:

- А – Іншою особою, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства.
- Б – Законними представниками в інтересах неповнолітніх і недієздатних осіб.
- В – Трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність.
- Г – Прокурором.

Тест 5. Анонімне повідомлення відповідного органу (без зазначення авторства) про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» працівником прокуратури:

- А – Не підлягає розгляду.
- Б – Підлягає розгляду, якщо наведена в ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені.
- В – У будь-якому випадку підлягає розгляду.

Тест 6. Розгляд звернень громадян в органах прокуратури України припиняється у разі:

А – Подання повторного звернення від одного й того самого громадянина до однієї й тієї самої прокуратури з одного й того самого питання, якщо перше вирішено по суті.

Б – Подання звернення з порушенням строків, передбачених статтею 17 Закону України «Про звернення громадян».

В – Подання звернення особою, визнаною в установленому законодавством порядку недієздатною.

Г – Якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення.

Тест 7. Звернення громадян в органах прокуратури України вирішуються у строк:

А – Не більше одного місяця від дня надходження до прокуратури.

Б – Невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів, якщо інший строк не встановлено спеціальним законом.

В – Не більше трьох місяців від дня надходження до прокуратури.

Тест 8. За результатами розгляду звернень в органах прокуратури України приймається одне з таких рішень:

А – Задоволено – наведені у зверненні доводи визнано обґрунтованими і за результатами вжито заходів до поновлення прав і законних інтересів заявника.

Б – Відмовлено у задоволенні (відхилено) – вимоги заявника, викладені у зверненні, визнано необґрунтованими.

В – Роз'яснено – надано роз'яснення щодо компетенції органів прокуратури, вимог законодавства.

Г – Передати на вирішення до іншого державного органу.

Тест 9. Для звернення до суду у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби встановлюється:

- А – Місячний строк.
- Б – Двомісячний строк.
- В – Тримісячний строк.

Тест 10. До рішень, дій (бездіяльності) у сфері управлінської діяльності, які можуть бути оскаржені, належать такі, внаслідок яких:

А – Порушено права і законні інтереси чи свободи громадянина (групи громадян).

Б – Створено перешкоди для здійснення громадянином його прав і законних інтересів чи свобод.

В – Незаконно покладено на громадянина які-небудь обов'язки або його незаконно притягнуто до відповідальності.

Г – Виникає спір у цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносинах.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:

1. Як розглядаються службово-трудові спори у порядку підлеглості?

2. Назвіть стадії вирішення службово-трудових спорів у порядку підлеглості?

3. Назвіть особливості вирішення спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби у судовому порядку.

4. У чому полягає робота зі зверненнями громадян в органах поліції?

5. Розкрийте порядок розгляду звернень громадян в органах прокуратури України.

6. Хто може подати звернення до правоохоронних органів в інтересах громадянина?

7. Які інші форми захисту службово-трудових прав працівників правоохоронних органів ви знаєте?

8. Дайте характеристику адміністративному захисту службово-трудових прав працівників правоохоронних органів.

2. Написання рефератів за темою:

1. Розгляд службово-трудова спорів вищими в порядку підлеглості органами.
2. Адміністративний захист службово-трудова прав працівників правоохоронних органів.
3. Розгляд службово-трудова спорів працівників правоохоронних органів за національним законодавством.
4. Досвід зарубіжних країн з розгляду службово-трудова спорів працівників правоохоронних органів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1.Основна:

1. Венедіктов С. В. Правове регулювання трудових відносин: вітчизняний та зарубіжний досвід : [навч. посіб.]. К. : Алерта, 2012. 367 с.
2. Іншин М. І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України :[навч. посіб.]. Х. : ФІНН, 2010. 672 с.
3. Іншин М. Суб'єкти службово-трудових відносин: погляд на проблему // Право України. 2008. № 3. С. 78-82.
4. Мельник К.Ю. Проблеми правового регулювання виникнення трудових правовідносин з поліцейськими: монографія. Х.: Харк.нац. ун-т внутр. справ, 2017. 230 с.
5. Мельник К.Ю. Проблеми правового регулювання трудових відносин службовців правоохоронних органів: монографія. Х.: Харк.нац. ун-т внутр. справ, 2009. 360 с.
6. Смолярова М. Л. Охорона праці в галузі правоохоронної діяльності. Курс лекцій: навчальний посібник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 390 с.
7. Смолярова М.Л. Трудове право України: Словник-довідник. Запоріжжя: «Просвіта», 2016. 152 с.
8. Смолярова М.Л. Правовий та соціальний захист працівників правоохоронних органів: навчальний посібник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019. 111 с.
9. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ:Центр учбової літератури, 2016. 472 с.
10. Трудове право України. Академічний курс: Підручник / за ред. Пилипенка П.Д. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 537 с.
11. Трудове право України. Академічний курс: Підручник / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. НАНУ: Ред. Н.М. Хуторян. К. : «А.С.К.», 2007. 607 с.
12. Трудове право України: Підруч. / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер 2019. 600 с.
13. Трудове право. Підручник. Третє видання, перероблене і доповнене (Ювілейна серія «НЮУ 215 років»). За загальною редакцією О.М. Ярошенка. Харків: Право, 2019. 544 с.

14. Трудове право: підручник / [автор. кол. : С.М. Бортник, К.Ю. Мельник, Л.В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Харків, 2019. 408 с.

15. Трудове право: підручник [для студ. юрид. спец. вищ. навч.закл.] / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін.; за ред. В. В. Жернакова. Х. : Право, 2012. 496 с.

2. Додаткова:

1. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу : монографія / Н.М. Хуторян, Ю.В. Баранюк, С.В. Дріжчана, Л.П. Гаращенко, І.П. Лаврінчук, О.В. Макогон, М.П. Стадник, Г.І. Чанишева ; відп. ред. Н.М. Хуторян. К. : Юридична думка, 2008. 304 с.

2. Жигалкін П., Гончарова Г., Жернаков В. Навчальний посібник «Трудове право» майбутнім юристам / П. Жигалкін, Г. Гончарова, В. Жернаков // Право України. 1996. № 12. С. 111-112.

3. Занфірова Т.А., Прилипко С.М., Ярошенко О.М. Трудове право України: Підручник. / Т.А. Занфірова, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко.. 4-те вид., перероб. І доп. Харків: Видавництво «ФІНН», 2011. 800 с.

4. Назаренко П.Г., Смолярова М.Л. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту працівників правоохоронних органів // Colloquium-journal. Warszawa, 2023 № 14 (173). Czesc 1. С. 83–85.

5. Смолярова М.Л. Принципи стимулювання в трудовому праві: теоретичні та практичні аспекти / М.Л. Смолярова // Держава та регіони: Науково-виробничий журнал. Серія: Право. № 1, Класичний приватний університет. 2014. С. 77-80.

6. Смолярова М.Л. Розвиток трудового потенціалу: сьогодення та майбутнє / М.Л. Смолярова // Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Правові реформи в Україні». К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. С. 163–164.

7. Смолярова, М. Л. Юридичне закріплення правових стимулів у трудовому законодавстві України [Текст] / М. Л. Смолярова, / Юридичний науковий електронний журнал ЗНУ. 2023. №10. С. 227–229.

8. Теорія та практика правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ України: Навчальний посібник / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф.. М.І. Іншина, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України В.І. Олефіра. К.: «Хай-Тек Прес», 2012. 1192 с.

9. Трудове законодавство України в схемах: Навч. посіб. / Колектив авторів: За заг. Ред.. В.П. Пастухова. К.: Магістр – XXI сторіччя, 2005. 376с.

10. Трудове право України: Академічний курс: Підруч для студ. юрид. Спец. Вищ. Навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Бурак, З.Я. Козак та ін.: За ред. П.Д. Пилипенка. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 544 с.

11. Трудові спори: Навч. посіб. / За заг. ред. В.П. Пастухова; Л.П. Грузинова, М.Л. Смолярова, В.П. Пастухов, Ю.М. Щотова. К.: Магістр-XXI сторіччя, 2005. 272 с.

12. Управління охороною праці у вищих навчальних закладах: практичний посібник / Занфірова Т.А., Опрятна О.С., Опрятний С.М., Смолярова М.Л.. Запоріжжя: КПУ, 2011. 82 с.

3. Нормативно-правові акти:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верхової Ради України*. 2010. № 50 (50–51). ст. 572.

2. Кодекс законів про працю України. К.: Україна, 2017. 125 с.

3. Кодекс України про адміністративне судочинство: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верхової Ради України*. 2005. № 35 /35–36, 37/. ст. 446.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верхової Ради України*. 1984. № 51. ст. 1122.

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верхової Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верхової Ради України*. 2001. № 25. ст. 131.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верхової Ради України*. 2013. № 9–10. ст. 88.

8. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верхової Ради України*. 2012. № 44–45; № 46–47; № 48. ст. 552.

9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верхової Ради України*. 2011. № 13–17. ст.112.

10. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. *Відомості Верхової Ради України*. 2003. № 25. ст. 180.

11. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. *Відомості Верхової Ради України*. 2017. № 7, 8. ст. 50.

12. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08.04.2014 р. № 1188-VII. *Відомості Верхової Ради України*. 2014. № 23. ст. 870.

13. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII. *Відомості Верхової Ради України*. 1992. № 27. ст. 385.

14. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III. *Відомості Верхової Ради України*. 2002. № 32. ст. 225.

15. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. *Відомості Верхової Ради України*. 2001. № 13. ст. 65.

16. Про грошове забезпечення військовослужбовців та умови оплати праці працівників Служби безпеки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-93-%D0%BF>.

17. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. *Відомості Верхової Ради України*. 2016. № 6. ст. 55.

18. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII. *Відомості Верхової Ради України*. 1994. № 11. ст. 50.

19. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 30. ст. 1214.

20. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 р. № 16. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. ст. 236.

21. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. ст.43.

22. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 2509-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. ст. 93.

23. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49. ст. 376.

24. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46. ст. 403.

25. Про загальну структуру і чисельність Служби безпеки України: Закон України від 20.10.2006 № 3014-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 4. ст. 53.

26. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. ст. 2056.

27. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських: Наказ МВС України від 17.11.2015 р. № 1465. *Офіційний вісник України*. 2015. № 90. ст. 3073.

28. Про затвердження Інструкції про порядок розгляду звернень і запитів та особистого прийому громадян в органах прокуратури України: Наказ Генеральної прокуратури України від 20.12.2017 № 357. *Офіційний вісник України*. 2018. № 15. ст. 516.

29. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI чергового з'їзду суддів України від 22.02.2013 р. *Вісник Верховного суду України*. 2013. № 3. ст. 27.

30. Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції: Наказ МВС України від 16.02.2016 р. № 576. *Офіційний вісник України*. 2016. № 35. ст. 1373.

31. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Наказ МВС України від 24.12.2015 р. № 1625. *Офіційний вісник України*. 2016. № 11. ст. 485.

32. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.10.2004 № 1177. *Офіційний вісник України*. 2004. № 43. ст. 2853.

33. Про затвердження Положення про Службу судової охорони: Рішення Вищої ради правосуддя від 21 грудня 2017 р. № 4237/0/15-17. URL: http://zib.com.ua/ua/131329-polozhennya_pro_sluzhbu_sudovoi_ohoroni_oprilyudneno_tekst.htm.

34. Про затвердження Порядку виділення коштів на поховання прокурора або особи, звільненої з посади прокурора, та визначення їх розміру: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2015 р. № 346. *Офіційний вісник України*. 2015. № 44. ст. 1392.

35. Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення поліцейських, зарахованих у розпорядження: Наказ МВС України від 14.09.2016 р. № 623. *Офіційний вісник України*. 2016. № 75. ст. 2504.

36. Про затвердження Порядку відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку з відкликанням прокурорів із щорічної основної або додаткової оплачуваної відпустки: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 209. *Офіційний вісник України*. 2015. № 32. ст. 922.

37. Про затвердження Порядку забезпечення транспортними і матеріально-технічними засобами органів прокуратури: Наказ Генеральної прокуратури України від 18.11.2016 р. № 387. *Офіційний вісник України*. 2016. № 94. ст. 3092.

38. Про затвердження Порядку підготовки та видання наказів щодо проходження служби в поліції: Наказ МВС України від 23.11.2016 р. № 1235. *Офіційний вісник України*. 2017. № 7. ст. 209.

39. Про затвердження Порядку пільгового реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку в медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України поліцейських, деяких інших категорій осіб та членів їх сімей: Наказ МВС України від 14.12.2015 р. № 1568. *Офіційний вісник України*. 2016. № 8. ст. 395.

40. Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань: Наказ МВС України від 12.03.2016 р. № 177. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. ст. 1227.

41. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. ст. 1116.

42. Про затвердження Порядку проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України: Наказ Генеральної прокуратури України від 16.06.2016 р. № 205. *Офіційний вісник України*. 2016. № 47. ст. 1711.

43. Про затвердження Порядку проходження комплексного медичного огляду (диспансеризації) поліцейськими: Наказ МВС України від 10.12.2015 р. № 1561. *Офіційний вісник України*. 2016. № 4. ст. 249.

44. Про затвердження Порядку психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції: Наказ МВС України від 17.12.2015 р. № 1583 // *Офіційний вісник України*. 2016. № 9. Ст. 425.

45. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ Міністерство внутрішніх справ України від 15.11.2017 № 930. *Офіційний вісник України*. 2018. № 8. ст. 319.

46. Про затвердження Порядку складання Присяги працівника поліції: Наказ МВС України від 09.11.2015 р. № 1453. *Офіційний вісник України*. 2015. № 99. ст. 3407.

47. Про затвердження Порядку складання Присяги прокурора: Наказ Генеральної прокуратури України від 05.04.2016 р. № 135. *Офіційний вісник України*. 2016. № 51. ст. 1807.

48. Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та курсантам вищих навчальних закладів МВС із специфічними умовами навчання: Наказ МВС України від 06.04.2016 р. № 260. *Офіційний вісник України*. 2016. № 39. ст. 1497.

49. Про затвердження Порядку формування та ведення особових справ поліцейських: Наказ МВС України від 12.05.2016 р. № 377. *Офіційний вісник України*. 2016. № 47. ст. 1713.

50. Про затвердження Регламенту Пленуму Верховного Суду України: Постанова Верховного Суду України від 24.04.2015 р. № 5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-15#n10>.

51. Про затвердження Типового порядку проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади: Наказ МВС України від 25.12.2015 р. № 1631. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. ст. 320.

52. Про затвердження Типової форми контракту про проходження служби в поліції та Порядку укладання контракту про проходження служби в поліції: Наказ МВС України від 03.02.2017 р. № 89. *Офіційний вісник України*. 2017. № 20. ст. 574.

53. Про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. (Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997). *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. ст. 270.

54. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 р. № 1296-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 14. ст. 192.

55. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними: Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. ст. 62.

56. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256.

57. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 р. № 374-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 12. ст. 89.

58. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. ст. 540.

59. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. ст. 2051.

60. Про національну безпеку України: Закон України від 20.07.2018 р. № 2469-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 55. Ст. 1903.

61. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р.

№ 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. ст. 379.

62. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. ст. 303.

63. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 140. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 29. ст. 535.

64. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35 ст. 358.

65. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських: Наказ МВС України від 25.12.2015 р. № 1631. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. ст. 320.

66. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. ст. 380.

67. Про охоронну діяльність: Закон України від 22.03.2012 р. № 4616-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 2. ст. 40.

68. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 44. ст. 2041.

69. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 29. ст. 399.

70. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2–3. ст. 12.

71. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 45. ст. 397.

72. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14, (№ 14–15; № 16–17). ст. 133.

73. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. ст. 382.

74. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 15. ст. 190.

75. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 3. Ст. 17.

76. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. ст. 545.

77. Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону: Закон України від 22.06.2000 р. № 1835-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 40. ст. 338.

78. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21. ст. 135.

79. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. ст. 356.